

Ett "kvinnoår" för Stockholms- arbetarnas döttrar.

Jan. 2. 27/4
Husmoderskola och barnbespisning.

En interiör från Maria husmoderskola.

Våra flickors utbildning till goda husmödrar blir en allt mera betydelsefull fråga. Skolköken ha nog gjort en del nytta, men någon riktig lösning på problemet kan man ej säga att de ge. Kurserna äro för korta och undervisningen är ej alltid så praktisk eller så anpassad efter städernas arbetarhem som önskligt vore. Utom dessa kurser och litet undervisning i sömnad i folkskolan ha inga möjligheter till utbildning stått arbetarnas döttrar till buds. Det är därför med odelad tillfredsställelse och med glada förväntningar man kan hälsa tillkomsten av ett par så goda undervisningsanstalter som Maria och Katarina husmoderskolor i Stockholm. Här bjudas Stockholmsarbetarnas döttrar på ett verkligt kvinnoår, sådant dess bästa vänner bland rösträttskvinnorna tänkt sig det, med undervisning i matlagning, i enklare sömnad, i tvätt och rengöring och — inte minst viktigt — i barnavård.

Vi voro härom dagen på besök i Mariaskolan, Bränkyrkagatan 88, och ville gärna låta flera få del av det goda intryck detta besök medförde. Skolan är ett stort hem med 18 husmödrar i 14—18-års-åldern och icke mindre än 50—60 barn, de senare utplockade bland de fattigaste fattiga på Söder. Det är Maria barnbespisning som skolan varit nog vänlig att åtaga sig, hittills kostnadsfritt. Över de små husmödrarna står en föreståndarinna och en bitr. lärarinna och vi vände oss nu till den förra för att få reda på ett och annat.

Vem som ursprungligen fått idén till skolan kan hon ej säga, men nu är dr Ivan Bratt den ledande själen. Man satte i gång verksamheten på ett par smärre donationer, nu lever skolan huvudsakligen på de gula spårvägs korten. (Här kan det alltså med fog sägas att många bäckar små göra en stor å. Det är naturligtvis inga småsmulor här går åt — jag tror hon nämnde 16 tusen som skolans budget för föregående år.) Skolan har intet kommunalt anslag — ett sådant vore väl annars här om någonsin på sin plats, synes det oss — men väntar viast

I köket försiggå alla möjliga sysslor på en gång. Det är ju safttiden och vi se långa rader av fyllda buteljer. En stor kast med skärböner ligger uppstaplad; de skola läggas in för vinterbehov. Några flickor äro sysselsatta med bakning. Andra äro i renseriet och göra rent. Större delen av dem som gå i köket få dock koncentrera sig på middagen. Det är väldiga kittlar man har. Men de tömmas hastigt när matgästerna komma. Kl. 12 skall middagen serveras, men redan halv 12 äro de flesta gästerna bänkade. Det är barn under skolåldern så gott som allesammans, ända ned till tre år, som ej kunna äta utan hjälp. Det är en mängd olika typer, en del se slöa och likgiltiga ut; ej så få bära prägeln av engelska sjukan. Men många se också pigga och friska ut. Har man sett proletärbarn i en engelsk storstad, så tycker man att dessa se påfallande snygga och fina ut. De få tvätta sig innan de komma in till bordet. Sedan går det löst på portionerna så fort flickorna hinna dela ut dem. "Mer, mer", låter det och ivriga händer sträckas i luften för att därmed påskynda en ny laddning. Man förstår också att de måste vara hungriga, då man hör att det är för många första målet för dagen, medan andra druckit endast kaffe. "Jag äter bara en skorpa till kaffet om mornarna", säger en meddelsam parvel, "för jag vet att jag får gå hit och äta mig mätt".

Skolan arbetar ej på söndagarna och barnen få då äta hemma. "Det är mycket roligare att äta här", försäkrar man mig på min fråga, ty här få vi äta så mycket vi vill — å så få vi så god mat här mot hemma." Det är rotmos och stekt sill samt blåbärs-soppa med klomp i dag. Ett par bitar grovt bröd hör till varje portion och man ser noga till att det blir uppätet. Några ha för resten hunnit konsumera det redan innan maten kommer.

— De öka väl väldigt i vikt, medan de gå här?

— Det ha vi tyvärr ej tid att kontrol-

plats, synes det oss — men väntar visst någon ersättning för barnbespisningen från fattigvården nästa år. Några egentliga ekonomiska svårigheter har det ännu ej varit, men man får leva för dagen.

— Det värsta är, säger fröken Höglin sympatiskt, att vi ej nå alla flickor med vår verksamhet — vi ha ej råd ge tillräckligt stora stipendier. Vi började med 80 kr., men måste sätta ner dem till 50 kr. Nu finns det flickor som vill gå här och som bli rekommenderade av sina lärarinnor, men som i stället måste ut i förvärvsarbete. Det är så sorgligt.

Kurserna omfatta tre månader i köket för att lära laga enkel husmanskost, bakning, tvätt, rengöring m. m.; tre mån. i sysalen, där en stor del av tiden åtgår att sy barnkläder; tre mån. i barnavård, där de blivande mammorna få öva sig på riktiga småbarn och ej på dockor, och slutligen tre mån. i det s. k. flickornas kök, inrymt i annan lokal för att praktisera litet mera invecklad matlagningskonst.

Barnavården är f. n. inrymd i Maria barnkrubba, men från 1 okt. får skolan sin egen krubba, en åtgärd som nog blir hälsad med glädje i trakten. Frekvensen på barn är mycket livlig, säger fröken H. Mammorna komma i långa rader och tinga på att få lämna sina småttningar, medan de skola vara borta på arbete. De som kunna tas emot, få komma kl. 7 på morgonen och avhämtas kl. 7 på kvällen. Och under tiden är det de vice mammorna som sköta om småttningarna. Man skulle bara önska att de också kunde frambringa riktig mjölk åt sina små skyddslingar, så de sluppe gå miste om det allra viktigaste.

Undervisning och mat är fullständigt kostnadsfri. Ja, alla eleverna ha hittills fått ett bidrag på 50 kr. var. Och skolan håller dem med arbetsdräkter. De sys i skolan, tvättas och hållas hela. Så nog är det praktik i alla möjliga riktningar. Å slöjdvadningen är man f. n. strängt sysselsatt med utstyrlar till den nya barnkrubban.

Allt göres enkelt och billigt. En hygienisk småbarnsmadrass glädde oss särskilt att se. Den var stoppad med bast och knäppt längs ena långsidan för att stoppningen lätt skall kunna bytas.

— Det ha vi tyvärr ej tid att kontrollera. Och det behövs ej heller. Man kan så väl se framstegen. Och aptiten få vi snarare lägga band på än uppmuntra. Det har hänt att barn ätit sig sjuka och doktorn har nu förbjudit att ge dem mer än fyra portioner av var rätt.

— Hur länge få de gå här?

— Från 3—4 år tills de börja i skolan är meringen. De skolbarn vi nu ha, ha vi tagit in därför att en del av våra barn äro på kolonier.

Sedan de inackorderade äro mättade äter husfolket. Det är vackert dukat i köket. På alla bord finnas blommor och rent och propert ser allt ut. Flickorna se så duktiga och säkra ut, så det är en fröjd åt det.

Man känner sig rent av frestad lyckönska de män, som en gång få dem. Visserligen kan det ej bita lika bra på alla och tiden är också kort för så många viktiga avdelningar, men en god grund att bygga vidare på måste dock alla få. Att det får gå ordentligt och sparsamt till förstår man, då man hör att genomsnittskostnaden pr middag och person endast är 11 öre. Ny årskurs börjar den 1 okt.

Vi stå färdiga att gå, då förestånderskan undrar om ej något kunde sägas till förmån för de gula korten. Om arbetarna kunde slå sig samman två och två och få tillåtelse att bruka dem på arbetartågen. Men förlusten bleve då bolagets och det lär väl ej gå in härpå. Men det är ändå intressant att veta vart 10-öringen på de gula korten tar vägen. Och man måste säga att den är väl använd. Ingalunda kan den konduktör få rätt som härom dagen, när ett gult kort begärdes — f. ö. just av skolans föreståndarinna — yttrade att det vore bättre köpa ett rött kort och sedan ge 10 öre till de fattiga. Av välgörenhet kan man ej tänka sig någon mera sympatisk form än den denna skola praktiserar. Det är ju vården om både det födda och det ofödda släktet den söker tillgodose. Vårt bestämda intryck är också att Stockholms arbetare ha all anledning att visa skolan sitt intresse och så långt möjligt sitt stöd. Det är ju meningen att de själva skola få nytta av det.

Fru Jenny.